

Werner Berg: ob 75-letnici dve razstavi v Pliberku

(Berite na 8. strani)

nt

naš tednik

LETO XXXI. — Številka 22 31. maja 1979 Cena 4.— šil. (5 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Dvojezični napisi bili odklonjeni - kako? - z argumenti analfabetov!

V Žitari vasi Enotna lista (EL) s svojim predlogom postavitve reklamnih desk z nemškimi in slovenskimi krajevnimi imeni — predvidene so predvsem za turiste — ni prodrla. Logični argumentaciji EL zastopniki večinskih strank niso mogli ali niso hoteli ali morda niso smeli slediti.

Kakor se je izrazil ravnatelj Franc Kukovica (EL) — je občinski svet prišel do točke, kjer pač nekateri ne vidijo več jasno oziroma ne poznajo resnice. Neupoštevanje pravice do dvojezičnosti ustvarja pri slovenskih občinah občutek potisnjenosti. Ker se je predvsem odbornica Reinhilde Altersberger, ki ima po nekih čudnih predstavah

za dvojezično samo kombinacijo nemščine s kakim tujim jezikom ne pa s slovenščino, sklicevala na neobvladanje slovenščine, je ravnatelj Kukovica izjavil, da je pripravljen prirediti jezikovne tečaje za slovenščino.

Socialisti in ÖVP so svoje odklonilno stališče zagovarjali z zakonskimi predpisi. Frakcijski šef EL Martin Hribnik: je državna pogodba samo košček ničvrednega papirja? Dipl. trg. Joza Habernik, EL, je poročal, da se je občinski svet v Železni Kapli v podobni zadevi drugače zadržal, zato bi bilo tudi v Žitari vasi pričakovati več velikodušnosti.

Adolf Eisner, ÖVP: najprej naj Jugoslavija na svojem obmejnem pasu dopolni slovenska krajevna imena z nemškimi... Michael Pelpnar, SPÖ, tudi ni videl zapostavljanja slovenskih občanov. Sicer pa se je izgovarjal na nevarnost nemirov in na odgovornost za red in mir.

„Kaj potrebujemo table, saj tako tudi najdemo domov“, „tega nikoli ne potrebujemo“, „do sedaj jih nismo potrebovali, pa jih tudi sedaj ne bomo“. Z argumenti analfabetov so nekateri mandatarji občine Suha v torek uspešno preprečili namestitev tabel po vaseh, kakor je to predlagal slovenski mandatar Janez Kolter. „Mir hom zur genige Tofln,“ je bil argument v slabi nemščini, da bi preprečili dvojezične napise, kakor je to predlagal mandatar EL. Akoravno je tudi v drugih občinah dovolj takih tabel — o njih je bilo govora celo na občinski seji —, je župan Siegfried Skubl bil mnenja, da so (ne-)obstoječe table dovolj. Z eno besedo: slovenski mandatar je ostal pri glasovanju sam, njegov predlog je bil z 1:14 zavrnjen.

Akademija: mladini naj velja največja skrb!

„Tu smo, vaši otroci,“ je bilo geslo letošnje šolske akademije Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Dvorana celovške Delavske zbornice je bila za to tradicionalno prireditev docela zasedena, ko so slovenski otroci pokazali staršem ter prijateljem mladine, kaj so se naučili.

Slovenska gimnazija si prizadeva, da ne bi bila v obeh zunaj stoječih neke vrste elitna ustanova v manj dobrem pomenu besede. Zato so tudi tokrat povabili k sodelovanju mladino iz drugih slovenskih oziroma dvojezičnih ustanov. Potem ko so lani nastopale gojenke gospodinjstvih šol, so se letos postavili — v letu otroka — na oder najmlajši: živi drobci iz otroškega vrtca šolskih sester v Šentpetru pri Šentjakobu ter iz dvojezičnega otroškega vrtca „Naš otrok“ v Celovcu.

Ravnatelj dr. Reginald Vospernik, ki je pozdravil tudi številne častne goste, je opozoril tudi na problem naraščanja, na pojemanje števila novorojenčkov. Dejal je:

„Mednarodno leto otroka narekuje zlasti šolam, da se zavedajo, iz kakšnih vrelcev in izvirov živé. Na žalost pojema iz leta v leto glasen hrup v prvih razredih naših osnovnih šol. Manjša nataliteta (število novorojenih) tako postaja za vso državo družbeno-ekonomski, za narodnostno manjšino pa poleg tega še biološki problem. Zato smo danes povabili na prazniški oder dva naša samorastniška

otroška vrtca — najmlajše iz Šentpetra pri Šentjakobu, ki jih učijo in vzgajajo šolske sestre, ter otroke dvojezičnega vrtca v Celovcu. Naj nam Podjunčani oprosté, da se danes ne bodo zvrstili na odru tudi malčki iz Šentprimoža. Ko smo snovali program, ta vrtec še ni deloval. Ti otroci so pionirčki v pravem pomenu besede, saj utirajo slovenski besedi pot tudi v dokaj sterilno atmosfero naše predšolske vzgoje.

Drugi povod za pogled nazaj pa je dejstvo, da je pred nekaj meseci odšel od nas ustanovitveni ravnatelj Slovenske gimnazije dvorni svetnik dr. Joško Tischler. Dr. Tischler velja upravičeno za očeta naše šole, dodati pa moram, da je skupno z dr. Francetom Ciganom tudi pobudnik in duhovni oče naše vsakoletne akademije. V tistih prvih letih je bila taka prireditev še prava avantura, vendar je trdna vera v uspeh premostila tudi najhujše ovire.

V duhu je med nami, se z nami veselili, da smo v tem šolskem letu dajali 530 otrokom v 21 razredih izobrazbo v materinem jeziku, je z nami ponosen, da se bodo z letošnjo maturo spet zaprla šolska vrata za 37 absolventov; skupno jih bo potem 553, ki danes večinoma že zasedajo razna in tudi že vodilna mesta v kulturnem, političnem in gospodarskem življenju na Koroškem in izven nje. Z nami si v duhu prizadeva, da bi nudili mladini še pestrejšo paletu izo-

brazbenih možnosti, zlasti takih gospodarsko-tehnični smeri.“

Mešani mladinski zbor (vodi prof. Joško Kovačič) je nato zapel najljubšo pesem rajnega dr. Joška Tischlerja — „Sirotina jaz okrog blodim“ ter zahtevni Očenaš hlapca Jerneja.

Nato je bila arena prosta (oder prost) za najmlajše iz Celovca, ki so v pesmi, igri in recitaciji pokazali, da je v njih vzbujenih že precej talentov, da je uspelo vzbuditi njihovo kreativnost.

Umetniško kreativna je tudi družina dr. Feinig, ki je nastopila kot naslednja. Hišna glasba je pri koroških Slovencih — z izjemo petja — nekaj zelo redkega. Tatjana, Andrej, Marja in Lucija iz 7., 6., 5. in 2. razreda so na klavirju, kitari in flauti skupno z očetom-baritonistom predvajali prerez iz umetniške vzgoje v lastnih štirih stenah, hkrati pa s tem postavili zgled za mnoge druge. Koroški Slovenci nimamo ne komornega, še manj večjega orkestra, niti „blehmuzike“ nimamo. Skupno z nastajajočimi glasbenimi šolami je Slovenski gimnaziji tudi to odprto široko polje glasbene vzgoje.

Zbor otroškega vrtca iz Šentpetra je prav tako prikazal vso paleto znanja in obiskovalce akademije zelo navdušil. En dokaz več, kaj zmore idealizem šolskih sester.

V drugi polovici so nastopili ansambel „Mladi mi“ s Slakovimi melodijami, zbor drugih razredov (Joško Kovačič), mladinski zbor

(dr. Anton Feinig), še enkrat mešani mladinski zbor ter združeni mladinski zbor. Z jazz-gimnastiko pa so dijakinje pokazale, da so „in“. Pred dvorano pa je bila posrečena razstava ročnih del.

Med častnimi gosti: predsednik NSKS dr. Matevž Grilc, župan Guggenberger, poslevodeči predsednik deželnega šolskega sveta Kircher, podpredsednik Lindner, direktor dr. Gassler, vodja manjšinskega oddelka Vouk, strokovni nadzornik dr. Inzko, prelat Zechner, konzul Zupančič, vodja deželnega mladinskega sekretariata Adlaßnig, predsednik združenja staršev Domej, predsednik SAZU Milčinski i. dr.

BODOČI DIPLOMATI

NA SLOVENSKE GIMNAZIJE

- Letošnji absolventi avstrijske
- diplomatske akademije so ob
- tradicionalnem potovanju po
- zveznih deželah obiskali prejšnji
- teden tudi Zvezno gimnazijo
- za Slovence v Celovcu. Novo-
- pečni diplomati — 25 po šte-
- vilu — prihajajo iz različnih dr-
- žav sveta in so se zelo zanimali
- za Slovensko gimnazijo ter tu-
- di za vse druge probleme po-
- sredno in neposredno s to usta-
- novo. Zanimanje se je dalo me-
- riti: več kot 2 uri so se ustavili
- na Slovenski gimnaziji. Absol-
- vente diplomatske akademije
- sta spremljala njen direktor ve-
- leposlanik Pfusterschmied ter
- gospa sekcijski svetnik Turek.

Seminar pravnikov

Zveza društev pravnikov v gospodarstvu Slovenije je od 24. do 26. maja drugič vabila slovenske pravnike v zamejstvu — predvsem študente — na strokovni seminar o gospodarsko- in družbeno-pravni problematiki Slovenije. Lepo število študentov se je seminarja udeležilo, lahko bi bilo nekaj koroških Slovencev več, ki so poslušali po uvodnih besedah Jožeta Hartmana, ki je govoril o aktualnih vprašanih narodnostnih manjšin v Sloveniji, predavanji dr. Petra Pavliča ter Staneta Rozmana o vlaganjih tujih podjetij v Jugoslaviji ter o vlaganjih Jugoslavije v Italiji in Avstriji. Vrstili so se strokovni referati dr. Udeta o organizaciji sodstva ter o značilnostih pravnega postopka, dr. Šinkovca o samoupravnem pravu v organizacijah združenega dela ter dr. Černetu o obveznem zavarovanju avtomobilske odgovornosti s posebnim pogledom na tujce.

V prvi vrsti se je treba zahvaliti za tako široko ponudbo strokovnih predavanj predsedniku zveze slovenskih pravnikov v gospodarstvu Franciju Gerbecu ter tajniku Žiberni, ki je seminar spretno organiziral, je ob koncu pripomnil Filip Warasch, tajnik Narodnega sveta koroških Slovencev. Rekel je, da bi bilo treba v prihodnje misliti tudi na globlje strokovno sodelovanje med pravniki na Koroškem ter v Sloveniji, zaradi česa bi kazalo ustanoviti tudi na Koroškem društvo slovenskih pravnikov ali vsaj vejo pravnikov (in gospodarstvenikov) pri Zvezi slovenskih izobražencev.

K slikama: Otroški vrtec iz Šentpetra (levo) ter mladinski zbor

Ob robu povedano:

Kdo koga monopolizira?

Iz poročila Slovenskega vestnika smo brali, da je bil občni zbor Kluba slovenskih občinskih odbornikov „poizkus monopolizacije“ narodne politike. Ker si nisem bil na jasnem, kaj naj pomeni monopolizacija v zvezi z nekim občnim zborom, do katerega ima pravico in dolžnost vsaka organizacija — monopola nad občnimi zbori nima nihče —, sem pogledal v Vrbinčev slovar tujk. Tu sicer nisem našel ničesar, kar bi kazalo na povezavo med občnimi zbori in monopolom, vendar sem našel pod „monopolizirati“ tale napis: „(prilastiti) si ali dobiti izključno pravico do česa“. Česa si je le lastil Klub slovenskih občinskih odbornikov izključno? Da je edina politična lista ali stranka, ne more trditi; da je narodno zastopstvo, ni trdil. Mogoče si lasti izključno pravico kandidature v deželni zbor?

Te najbrž tudi ne, saj jo je uspešno preprečila tako imenovana socialistična stranka („Wir sind sozial und national“), ki ne more trpeti poleg ostalih nacionalistov še kakega mandatarja, ki bi dosledno zastopal narodne interese.

V istem Vestniku lahko tudi beremo, da je bil izbran Hanzi Ogris, ki ga poznamo bolj po svoji funkciji kot podpredsednika ZSO in bilčovskega župana, manj pa njegovi dosledni dvojezičnosti, najmanj pa kot

zagovornika naših interesov v deželnem zboru, na 21. mestu za poslanca. Znani antisemit in dunajski župan Lueger je nekoč rekel: Kdo je Jud, odločam jaz. Prilastil — (monopoliziral) — si je pravico, da odloča, kdo bo njegov paradni Žid.

Kot neki Wagner, ki po mili volji milostno odloča vsako mandatno dobo, koliko časa, kdo in kdaj, kje bo v deželnem zboru sedel kot „Slovenec“. Zaenkrat bo Ogris — morda — sedel na zadnji klopi.

Ker sem že pri tujkah: slavni humanisti so to, kar se gre zdaj „Hitlerjunge“ Wagner z nami, imenovali danajski dar.

Srečko

P. S.: Za tiste, ki nimajo slovarja tujk, še razlaga „Danajškega daru“: Danajci (Grki) so zaman skušali zavzeti utrjeno mesto Trojo. Potem so se na videz umaknili, trojanskim nasprotnikom pa prepustili velikega lesenega konja kot „dar“. Trojanci so ta dar prepeljali znotraj mestnih zidov, v notranjosti lesenega konja pa so bili skriti sovražni vojaki, ki so potem poskrbeli, da je Troja padla. Takrat je nastal pregovor: „Bojim se Danajcev, tudi takrat, če prinašajo darove“. Lastni dodatek: darov SPÖ se je treba bati. Če že ne prinašajo nesreče, poderejo vsaj enotnost. In to bi bila največja nesreča.

Obisk Makedoncev na Koroškem

Pretekli konec tedna so se mudili na prijateljskem izletu po Koroškem zastopniki sekretariata za gospodarske zadeve ter sekretariata za mednarodne odnose SR Makedonije. Ogleдали so si razne kraje in ustanove na dvojezičnem ozemlju, otroški vrtec, tovarno Topšport in Slovensko gimnazijo. Prenočili so v penzionu Wutte v Veselah, v nedeljo zvečer pa je bila skupna večerja z zastopniki NSKS in ZSO v gostilni Gabriel v Svatnah.

Tajnik ZSO Feliks Wieser je nazakal razvoj politične in splošne situacije ter omenil prizadevanja ZSO za zavezništvo z demokrati.

Član predsedstva NSKS Karel Smolle se je dotaknil skupnih problemov Slovencev in Makedoncev; oba naroda šele kratko živita v samostojnih republikah, akoravno so se v preteklosti že večkrat prizadevali odločiti o svoji usodi. Koroški Slovenci naletijo na veliko razumevanje med Makedonci, je dejal Smolle, pa tudi obratno vlada zanimanje za dogajanje na bolgarski in grški meji. Na zavezni-

Novi list praznuje 25-letnico

25-letnico svojega izhajanja praznuje te dni tržaški tednik Novi list. Bralci Našega tednika ga zelo dobro poznajo, saj NT redno prevzema iz njega poročila o dogajanju med Slovenci v Italiji. Zakaj tudi ne, saj je Novi list eden najbolj kvalitetnih slovenskih zamejskih tednikov in so njegova poročila, njegove analize na visoki ravni in jih odlikuje temeljitost in stvarnost.

Kakor Naš tednik se tudi Novi list bori za samostojnost slovenske manjšine na politični, gospodarski in kulturni ravni. Slovenska skupnost, ki se da primerjati s Koroško enotno listo, ravno v Novem listu najde svoj forum za artikulacijo svojih prizadevanj. Novi list kritično spremlja politična dogajanja v vseh italijanskih strankah in je mnogokrat neke vrste moralna instanca.

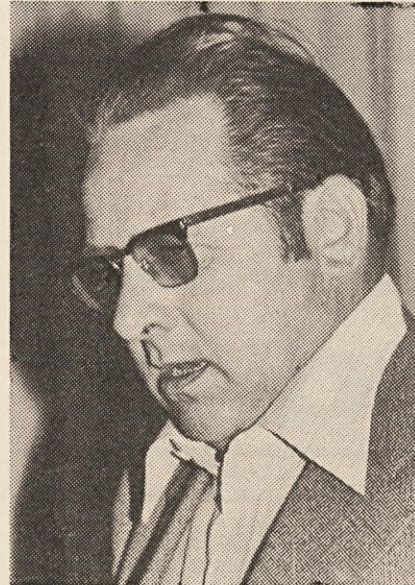
Glavni urednik je že dolga leta dr. Drago Legiša, do pred nekaj leti slovenski župan občine Devin-Nabrežina pri Trstu. Velikokrat se mudi na Koroškem ter potem poroča Slovincem v Italiji o dogajanju na Koroškem tako preko Novega lista kakor tudi preko radijskih valov.

Novemu listu čestitajo k jubileju prav vsi koroški Slovenci, katerim samostojna in neodvisna politična artikulacija ni le prazna beseda, ter mu želijo tudi v prihodnosti tako visok ugled ter mnogo časnikarskih uspehov.

V uvodniku ob 25-letnici se uredništvo sooča s položajem ob usta-

novitvi ter s tokovi v zadnjem četrstoletju. Med drugim piše:

„Dne 27. maja 1954, to je pred 25 leti je izšla prva številka Novega lista, ki je bil po volji njegovega ustanovitelja in glavnega urednika dr. Engelberta Besednjaka, nadaljevalec tednika z istim naslovom, ki je od leta 1929 do 4. novembra 1930 izhajal kot edini slovenski list v takratni Julijski krajini. Ta dan je namreč takratni fašistični notranji minister Arpinati

Dr. Drago Legiša

po nalogu Mussolinija ukazal gorškemu prefektu Dompieriju, naj poskrbi, da Novi list preneha izhajati...

Med Slovenci v Italiji so se prenehala medsebojna obtoževanja, ostra žigosanja ter zadirčna prerekanja. Ostale so seveda osnovne politične razlike, ki so naravne in nujne za pluralistično družbo in ki so tudi pogoj ter jamstvo za vsakršen napredek. Danes Slovenci v Italiji brez težav lahko sedemo k skupni mizi, kadar gre za naše eksistenčne probleme, se brez težav lahko zedinimo za skupne akcije, kot je na primer akcija za našo globalno zaščito, za naše šolstvo, za naše temeljne kulturne institucije itd. Tudi v naših medčloveških odnosih je prišlo do zblizanja in do prijateljskega sodelovanja ne glede na politične, svetovnonazorske in druge razlike. Slovenci se skratka zavedamo, da moramo posvečati pozornost pred-

vsem tistem, kar nas druži, ter najti demokratične oblike sodelovanja pri reševanju in urejanju naših osnovnih vprašanj.

Mislimo, da nismo neskromni, če trdimo, da je k takšnemu kvalitetnemu skoku veliko prispeval tudi Novi list, katerega pisci so po svojih močeh skušali ostati zvesti temeljnim smernicam...

Naš list je od vsega začetka tudi zavzel zelo jasno, nedvoumno stališče do vprašanja odnosov med zamejskimi Slovenci in njihovo matično domovino, kar je bilo pred 25 leti, kot se marsikdo še spominja, eno najhujših spornih problemov...

Novi list je v tem pogledu pravzaprav zaoral ledino, saj je od vsega začetka odločno zagovarjal stališče, da si obstoja in nadaljnje razvoja manjšine sploh ne moremo zamišljati brez trdnih vezi z matičnim narodom, zaradi česar je bilo nujno odnose z matico urediti, ne glede na njeno družbeno in politično ureditev. Danes se to stališče zdi povsem naravno, samoposebi razumljivo, toda pred 25 leti je bilo drugače in so bili uredniki ter sodelavci Novega lista prav zaradi tega predmet podtikanj, sumničenj, obrekovanj ter celo denuncianstva. Stvari so se, hvala Bogu, korenito spremenile in danes tudi to vprašanje ni več na nobeni strani sporno, zaradi česar smo pri Novem listu zadovoljni, da smo pred mnogimi leti pra-

Koroška stvarnost - V NAŠEM TEDNIKU

vilno gledali, pri svojih stališčih odločno vztrajali, čeprav nam marsikdaj ni bilo lahko...

Ob 25-letnici izhajanja svojim bralcem zagotavljamo, da bo Novi list nadaljeval po dosedanjem poti. Še dalje bo gojil ljubezen do slovenstva, do slovenskega šolstva, do mladine, poudarjal važnost narodne vzgoje, opozarjal na naše brate v Benečiji ter Kanalski dolini, ki še nimajo nobenih narodnih pravic, skratka prispeval svoj delež v splošnih prizadevanjih za obstoj in nadaljnji vsestranski razvoj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov kome

MARKO KREUTZ,
mandatar Avstrijske
visokošolske zveze

Študenti
(ni)so
volili
svo-
je(ga)
zastop-
stvo(-va)

Tudi pesimisti si najbrž niso pričakovali tako nizke udeležbe pri preteklih visokošolskih volitvah 16. in 17. maja (1977: 39%; 1979: 33%). Nekaj dni pred volitvami je namreč Fritz Pesendorfer, predsednik centralnega odbora avstrijske visokošolske zveze (ZA-ÖH), objavil izsledke ankete, po kateri naj bi bila udeležba 68%, sicer z omejitvijo, da so odgovarjali na vprašanja le bolj angažirani in politično aktivni študentje (70% nagovorjenih).

Nizka udeležba je seveda prvo, kar mi pade v oči, če si ogledam rezultate teh volitev. O vzrokih za apatično držo velike večine študentov bomo v študentovskih krogih

še dalj časa diskutirali, saj je to osnovno vprašanje, ki odloča o učinkovitosti zastopstva. Vse frakcije si bodo morale premisliti, kako bi študente spet mobilizirali.

ÖSU (Österreichische Studentenunion — politično stoji blizu ÖVP), ki je imela v preteklih poslovnih dobi absolutno večino, je gotovo sokriva, ker je na eni strani sicer izgradila servis za študente (npr.: založba skriptov, vodenje menz, filmi, poceni vstopnice za razne prireditve), na drugi strani pa ni uspela v zadostni meri uveljaviti zahtev študentov proti Firnbergovi, še manj pa v raznih gremijih, kjer je nam študentom po zakonu (UOG — 1975) zagotovljeno soodločanje, kot so to senati, študijske komisije itd.

ÖSU ni znala ustvariti širšega gibanja med študenti in je skušala neuspehe pri pogajanjih za zaprtimi vrati zamolčati. Posledica take politike pa je bila, da je nastal vtis, kot da bi bila naloga ÖH le servis, aktivno politično zastopstvo študentskih interesov pa samo igrakanje nekaterih minipolitikov. Večina študentov niti ne ve, da ima ÖH po zakonu tudi politični mandat. Tudi tega ni v zadostni meri izvajala. Kadar pa se je uporabil, kot v vprašanju manjšin (demonstracije proti preštevovanju) ali pri zadnjih akcijah za prepoved ANR in NDP in proti nacionalističnemu hujskanju KHD-ja, so kljub množičnosti še premalo vključili še ostale študente.

Seveda je med 113.778 študenti tudi veliko takih, ki so samo inaktivirani, a v resnici ne študirajo in tudi ne gredo na volišče.

Preostane pa še vedno ogromen del, ki je očitno depolitiziran (tudi če odštejemo tiste, ki so ob lepem vremenu raje šli v kopališča. Ali nimajo sploh interesa na

kakršnemkoli zastopstvu ali pa nimajo interesa na takšnem, kot ga je prakticirala ÖSU.

Kako so torej odrezale posamezne večje frakcije? Delež ÖSU je padel kar za 10 procentnih točk (38% — doslej 48%). Štiri procentnih točk je ÖSU oddala na do kosti konservativno in monarhistično JES (Junge europäische Studenteninitiative), ki je z zdaleč največjimi materialnimi sredstvi (plakati, brošurami) in s poudarjanjem navezanosti na ÖVP skušala nagovoriti posebno študente iz višjih slojev, za katere je ÖSU očitno preveč „levičarska“. JES je pridobila največ od vseh (1979: 14%, 1977 10%).

Tudi VSStÖ (Verband sozialistischer Studenten) je ojačil svojo pozicijo (18%, doslej 17%), kar je zbudilo tudi v SPÖ spet simpatije do nekdanje skoraj zgubljenega sina. Wagner je vzlic dvotretjinske večine VSStÖ-ja na celovški univerzi šel v KTZ celo tako daleč, da je ta uspeh ocenil tudi kot svoj uspeh. Mislim pa, da je to le bolj uspeh študentov v vrstah VSStÖ-ja in sad dela na bazi konsekventnega dela v institutskih skupinah skupno s študenti. Ali pa je Wagner, ki je govoril o konsekventni politiki VSStÖ-ja, s tem priznal tudi pravilnost stališča te organizacije, ki se ravno v vprašanju manjšin bistveno razlikuje od SPÖ?

KSV (Kommunistischer Studentenverband) se je okrepil (3,5%, doslej 3%), glasove je pridobil v nasprotju z matično partijo, ki je 6. maja spet zgubila. Seveda bo ta uspeh moralno okrepljen sodelavce KPÖ, ki morajo prenašati poraz za porazom.

Skupno je kandidiralo 15 frakcij, med katerimi večina ni dosegla niti odstotka.

OTROŠKI DAN V ŠMARJETI:

„Mi se imamo radi“

Otroške prireditve imajo na sebi vedno neko posebno privlačnost. To se je videlo in doživelo tudi letos na otroškem dnevu v Šmarjeti v Rožu.

Z obeh strani so se v četrtek, na praznik Vnebohoda, zgrinjali avtomobili in avtobusi proti Šmarjeti. Skozi okna avtobusa so se ozirale otroške glavice veselega in živahnega koroškega naraščanja. Razposajeno in glasno so se eni vsipali iz Sienčnikovih avtobusov. Drugi so bili zopet bolj zadržani in tipajoč z radovednimi očmi presojali okolico in živžav okrog sebe. Šmarjeta je bila kmalu zasedena z osebnimi avtomobili. Na dvorišču farnega doma je bil že pripravljen oder in na njem oltar. Skupna služba božja na ta veliki praznik je bila prva točka bogatega celodnevne programa.

Tako le opisuje mlada udeleženka lepo pripravljeno sveto daritev v sodelovanju z najmlajšimi.

„Kot vsako leto, smo tudi letos priredili otroški dan pod geslom „Mi se imamo radi“. Zbrali smo se otroci z vsega slovenskega koroškega ozemlja. Najprej smo prisostvovali sveti maši, ki jo je daroval gospod kaplan iz Dobre vasi, Jože Valeško. Prvi del svete maše je bil drugačen kot pa navadno. Bil je bolj pogovor med duhovnikom in otroki. Ta način nam je zelo ugajal in smo se vsi navdušili zanj. Za začetno božjo besedo so nekateri prebrali svoje spise pod naslovom: „Mi se imamo radi“. Bila so zelo zanimiva in marsikateri se je pri tem kaj naučil. Na zaključku maše smo skupno zapeli pesem. Po maši smo dobili malico in se začeli pripravljati na popoldanski program, ki je bil gotovo višek otroškega dneva.“

Tako mlada udeleženka pove svoj dopoldanski vtis in doživetje. Gotovo bi se dalo še marsikaj omeniti in sliko dopoldneva izpopolniti, vendar naj to zadostuje.

Po okrepcilu so se začele oblikovati prve nastopajoče skupine. Občinstvo je napolnilo prostor v senci kulturnega doma. Nad odrom so visela napisana imena krajev, iz katerih so bile pripravljene skupine. Kar malo s strahom so udeleženci brali tolika imena različnih krajev, češ kdaj se bo to vse vrstilo. Toda že pri prvi skupini so pozabili na čas. Otroška pesem in blagovzvenična govorica otroških ust je vse prevzela. Kljub otroškemu čebljanju in nemiru, ki so ga povzročali nekateri mladi poslušalci, je pozornost večine bila pri nastopajočih. Pod skrbnim in spretnim vodstvom pevovodkinj in pevovodij je žuborela pesem. Menjale so se pesmi različne vsebine. Nobena pesem se ni ponovila. Ne pričakovano dobro so bili zastopani različni instrumenti. Žvrgole so flavte, brnele kitare, zapela je harmonika. Vse v lepem skladu

in neprisljano. Le škoda, da je to tako enkratno in neponovljivo. Kakšen drug tudi večji narod bi bil še kako ponosen na takšno prireditev. Skrbno bi jo shranil na magnetofonske in tudi na filmske trakove. Užitek te preproste in kvalitetne otroške pesmi, skečev in priredbic bi si privoščil še več-

na hitro spoprijeti z nekaterimi, ki jim vsa stvar ni bila všeč in prijetna.

Potreben bi bil poseben članek, ki bi opisal to lepo športno tekmovalje, borbenost in športno zadržanost ter vztrajnost mladega, športno ambicioznega rodu.

Lepi rezultati, ki so jih posamez-

Skupina otrok iz Šmarjete v Rožu

krat. Pa je ostal le lep spomin. Kdor je bil prisoten, je lahko samo približno ocenil ves trud organizatorjev in voditeljev posameznih skupin. Le-te so tvorile dokaj harmonično celoto koroške tvornosti in talentov najmlajšega rodu slovenske in dvojezične koroške stvarnosti.

Pevska, glasbena in igralska kultura ima lepe in solidne korenine v mladem, nadebudnem rodu, ki se še niti ne zaveda, kaj zmore in kako važno je njegovo mesto v bodočem razvoju.

Da bo ta rod res obrodil svoj kulturni polnovredni sad, so potrebni idealisti, kot jih je bilo opaziti v osebah voditeljev in organizatorjev. O, da bi jih bilo še več! Učiteljev, kulturnih in prosvetnih delavcev, ki bi mladim potomcem znali vcepiti globoko v srce vrednote pesmi, naše igre in humorja. Geslo letošnjega otroškega dneva: „Mi se imamo radi“, pa bi moralo živeti med nami in nas prepeljati vse od največjega, do najmanjšega. Moralo bi postati oživljajoča sila koroškega človeka v medsebojnih odnosih. Ne samo na kulturnem, ampak tudi na verskem in na vseh drugih področjih. To so katalizatorji, ki lahko združujejo pa tudi razdvajajo, če jih vprežejo v voz sebičnih interesov posameznika ali skupine.

Tudi šport je eno od teh področij. Se kako lahko združuje in povezuje, posebno mlade med seboj.

Kako enkrat je bil pogled na pisano množico prisotnih in sodelujočih, ki se je razvila po vijugasti cesti čez šmarješka polja proti športnemu prostoru. Tam se je moral vztrajni mladi župnik še sicer

nikoli in skupine dosegli, govorijo o zdravi športni vitalnosti, ki je res ne manjka pri mladih. Seveda je to športni potencial brez pravih trenerjev, ki bi morali biti vsaj toliko idealisti, kot jih je bilo videti pri kulturni prireditvi. Eden sam pač ne zmore vsega.

Da je bilo športno tekmovalje višek navdušenja na otroškem dnevu, se je videlo pri delitvi pokalov in drugih priznanj. Župnik, ki je pripeljal iz svoje ne velike župnije kar 72 mladih faranov, je kot mladenič poskakoval od veselja in navdušenja. Skupaj s tistimi, ki so zmagali in sprejemali priznanja. Škoda le, da niso bili navzoči velikodušni gospodje dekani, ki so darovali pokale za najboljšo tekmovalce. Prepričali bi se lahko, da so doprinesli lep delež k veselju in razpoloženju mladih zmagovalcev in njihovih spremeljevalcev na otroškem dnevu v Šmarjeti.

● ŠMARTIN PRI VOVBRAH Burgarjeva mama so nam umrli

V petek, 25. maja, zjutraj je umrla v Šmartnu pri Vovbrah Frančiška Zikulnig, Burgarjeva mama.

Rodila se je leta 1892 v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu kot tretji otrok in prva hči posestnika Aleša Grila, pd. Mentlna, in njegove žene Frančiške. Leta 1917 se je poročila s kmečkim sinom Sebastijanom Zikulnikom iz Šmartna pri Vovbrah. Rodila je deset otrok, od teh so štiri umrli v mladih letih.

Bila je preudarna žena, dobra mati in skrbna kmetica. Vse svoje življenje je ostala zvesta sama sebi, to se pravi svojemu materinemu jeziku, svoji družini in svoji veri. Celo, ko se je usidrala v Šmartnu nemška beseda, je razumno presodila znake časa in ni obupala. Rada je prebirala slovenske knjige in pogrnila je mizo vsakemu, ki je bil lačen.

V nedeljo, 27. maja, smo jo pokopali v Šentštefanu po stari kmečki navadi. Nepopisno lep obred je izvršil župnik fare v Vovbrah gospod Jožef Škof v obeh jezikih in je s tem združil žalujoče in vaščane v dolgo zaželeni slogi.

Zveza slovenskih izobražencev vabi na ogled razstave

WERNERJA BERGA

v nedeljo, 11. 6. 1979, ob 11. uri. Umetnik sam nas bo vodil skozi razstavo. Srečamo se tik pred 11. uro pri Brezniku v Pliberku.

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo „Rož“ vabi na koncert

„PESMI NARODOV“

ki bo na binško nedeljo, dne 3. junija 1979, ob 20.00 v farni dvorani v Šentjakobu v Rožu
Poje: Mešani pevski zbor „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu.

Dirigent: Lajko Mišavljevič.
Prostovoljni prispevki se bodo darovali žrtvam potresa v Črni gori.
Vsi prisrčno vabljeni

8. SREČANJE ZAMEJSKIH SLOVENSkih DRUŠTEV Z OBMEJNIMI DRUŠTVI IZ SLOVENIJE

Prireditelj: Slovensko planinsko društvo v Celovcu

Čas: nedelja, 10. junija 1979, ob 13. uri

Kraj: pri Podnarju v Podnu

Slovensko prosvetno društvo Borovlje obvešča, da bo za 10. junij napovedani izlet preložen na poznejši čas.

SPD „Danica“ v Šentvidu v Podjuni, SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu in SSD v Celovcu vabijo na

PEVSKI KONCERT

Čas: sobota, 9. junija, ob 20. uri
Kraj: pri Uranku — gostišče Wuttele-Luc v Veselah.

Gostuje: mešani pevski zbor delovne organizacije METALKA v Ljubljani. Po prireditvi domača glasba

Učenke strokovno-gospodinjске šole v Sentrupertu pri Velikovcu vabijo na

RAZSTAVO IN KULTURNO PRIREDITVE

Razstava šivanja in ročnih del: v soboto, 16. 6. 1979, ob 14. uri dalje;

v nedeljo, 17. 6. 1979, ves dan. Kulturna prireditve bo:

v soboto, 16. 6. 1979, ob 15.00 v nedeljo, 17. 6. 1979, ob 13.30 v nedeljo, 17. 6. 1979, ob 16.00

Ob 5-letnici svojega obstoja vabi mešani pevski zbor „Podjuna-Pliberk“ na

KONCERT

Čas: sobota, 9. 6. 1979, ob 20.00
Kraj: dvorana Schwarzl v Pliberku

Nastopajo: Mešani pevski zbor „Podjuna-Pliberk“
Ansambel Hanzija Artača s pevci Tamburaši iz Železne Kaple

Dekleta in fantje ter prijatelji mladine so prisrčno vabljeni na

MLADINSKI DAN,

ki bo v nedeljo, 10. 6. 1979, v Bilčovsu (šotor).

Geslo: Skupnost osrečuje. Začetek ob 10.30.

Prireditelj: Katoliška mladina.

Koordinacijski odbor za letovanje otrok tudi letos pripravlja obmorsko letovanje otrok iz Koroške. Prijave sprejema koordinacijski odbor, A-9020 Klagenfurt/Celovec, Spitalgasse 12/III. Cena letovanja znaša 100.— šilingov dnevno. Podrobnejše informacije o času in kraju letovanja bomo objavili v eni naslednjih številkih NT in SV.

● ČESTITAMO

V soboto, dne 12. maja 1979, sta si v farni cerkvi v Šmihelu obljubila večno zvestobo Aleš Lutnik z Blata pri Pliberku in Ida Perč iz Rinkol.

Mlademu paru želimo obilo sreče v novem stanu!

DOM v TINJAH

V petek, 1. 6. 1979, ob 20. uri
DIA-PREDAVANJE O POLJSKI
Predavatelj: mag. Štefan Pinter

V soboto, 9. 6. 1979, od 9. do 17. ure

ROČNA USTVARJALNOST

„Stenske zvezde“

Voditeljica: sr. Lucija Klemenjak

V ponedeljek, 11. 6. 1979

ROMARSKO POTOVANJE NA SVETO GORO

za župnije: Apače, Šmarjeta, Borovlje, Slovenji Plajberk

Koordinacijski odbor za letovanje otrok razpisuje mesta vzgojiteljev za obmorsko letovanje. Prošnja, ki naj vsebuje rojstne podatke, poklic, dosedanje delo z otroki in točen naslov, se naj pošlje najkasneje do 30. junija 1979 na naslov: Koordinacijski odbor, A-9020 Klagenfurt/Celovec, Spitalgasse 12/III. Prednost imajo učitelj(ce) in študentje(ke) pedagoških smeri.

Kuratorij za glasbeno šolo išče
UČITELJE

za sledeče instrumente: klavir, kitara, harmonika, trobila, pihala, godala. Kvalificirani glasbeni učitelji, ki so pripravljene prevzeti nekaj tedenskih ur, naj pošljejo prošnje s priloženimi spričevali na naslov: Kuratorij za glasbeno šolo, Spitalgasse 12, 9020 Celovec.

Kuratorij za glasbeno šolo razpisuje mesto

UČITELJA GLASBE,

ki je pripravljen organizacijsko in strokovno voditi glasbeno šolo na Koroškem. Prošnje, katerim je treba priložiti življenjepis in spričevala, naj pošljejo zainteresirani do 15. junija 1979 na naslov: Kuratorij za glasbeno šolo, 9020 Celovec, Spitalgasse 12.

Iščemo

SNAŽILKO

z znanjem slovenščine za otroški vrtec „Naš otrok“ v Celovcu.

Dela je uro in pol po popoldnevih od ponedeljka do petka. Plača po dogovoru.

Prijave na vodstvo otroškega vrtca „Naš otrok“, 10.-Oktober-Straße 25, 9020 Celovec, tel. 0 42 22 / 82 8 94.

Narodni svet koroških Slovencev razpisuje mesto

TAJNICE

v osrednjem tajništvu. Pričakujemo dobro obvladanje slovenskega in nemškega jezika ter strojepisja in stenografije.

Interesentke naj se čimprej javijo pismeno na naslov: Narodni svet koroških Slovencev, 9020 Celovec/Klagenfurt, Viktringer Ring 26. Prošnji naj priložijo življenjepis ter potrebna spričevala.

● ŠMihel pri Pliberku

Našemu peku Francu Haiburgerju in ženi Magdi se je v nedeljo rodila dolgo pričakovana in zaželjena hčerka, ki ne bo v veselje samo svojim staršem, temveč tudi svojim štirim bratom.

Sosedje, odjemalci in bralci NT staršem iskreno čestitajo, mladi hčerki pa želijo vse najboljše za čim srečnejšo življenjsko pot.

Pogled na del udeležencev otroškega dneva

Janko Tolmajer - 70-letnik

Na binkoštni ponedeljek, dne 4. junija 1979, bo praznoval naš rojak Janko Tolmajer, pd. Poderšnik v Spodnjih Rutah na Radišah svoj 70-letni življenjski jubilej.

Rodil se je pri Šuberniku v Zgornjih Rutah, ljudsko šolo je obiskoval na Radišah, služil v samostanu v Harbachu, po teti podedoval Poderšnikovo kmetijo v Spodnjih Rutah in si tik po Hitlerjevi zasedbi izbral za družico pridno Tončevo Micijo iz Radiš. V srečnem zakonu se jima je rodilo pet otrok. Hčerka Marjanca, ki je spremljala kot enoletna družina v izseljeniško taborišče, je danes šolska sestra; Nužej, tajnik Krščanske kulturne zveze v Celovcu; Hanzej, šolski ravnatelj v Žvabeku; Foltej, ki je prevzel domačijo, hodi na delo v Celovec in Mici je poročena v Šmarjeti v Rožu.

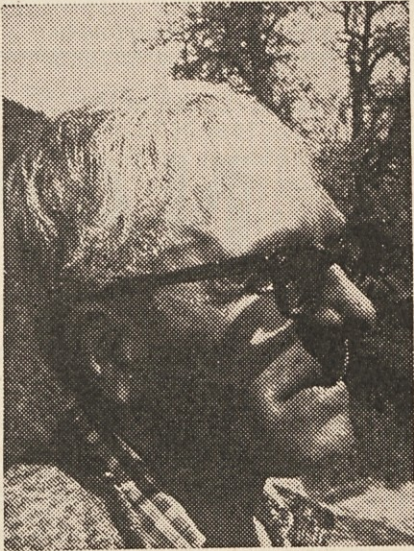
Leta 1941 je bil vpoklican v nemško vojsko in ko je aprila 1942 prišel na prvi dopust, je našel svojo družino v taborišču v Žrelcu — na poti v večletno izseljenišvo. Z družino vred je bil kot vojak odpeljan iz domovine in se moral od tod vrniti na bojišče „za nemške interese, za državo, ki mu je odvzela domačijo“. Po dolgih letih ujetništva in strahu za domačijo se je vrnila družina in malo pozneje tudi on sam domov, kjer je našel porušeno gospodarsko poslopje in prazno hišo. Torej je bilo treba začeti vse znova. S trdno voljo in težkim delom si je znova uredil svoj dom.

Janko Tolmajer je bil dolga leta duša kulturnega dela na Radišah in po vsej slovenski Koroški. Bil je več let predsednik Izobraževalnega društva na Radišah, član osrednjega odbora Slovenske prosvetne zveze, ustanovni član Narodnega sveta koroških Slovencev, njegov dolgoletni odbornik, hkrati je bil podpredsednik Krščanske kulturne zveze in dolgo let odgovorni urednik „Našega tednika“. Danes je še odbornik Družbe sv. Mohorja in predsednik nadzornega odbora domače Posojilnice na Radišah in desna roka domačega župnika. Da njegovo življenje ni bilo posuto z rožami, je razvidno iz sledečega članka, ki ga je napisal za knjigo Krščanske kulturne zveze:

„Trdo nam je šlo, denarja nismo imeli. Zato smo največ prireditelji obiskali kar peš. Z Radiš je bilo na vse strani — v Celovec, v Grabštanj ali na Žihpolje — dve do tri ure hoje. Če smo šli na rožansko stran, smo se košček poti peljali z vlakom, potem pa peš ali pa s kolesom naprej. Podjuno sem prebendral kar na svojem starem kolesu, ki sem si ga sproti popravljal. Neštetokrat sem se peljal z njim gor do Šentjakoba, dol do Celovca in nazaj. Kulturna centrala je kupila šele kratko pred zasedbo Avstrije po nacistih avto, pa še tega so septembra 1939 zaplenili.

Leta 1941 je vse prenehalo, 1942 pa so večino vodilnih društvenikov nacisti izselili v taborišča v Nemčijo. Čeprav so nas raztresli na vse strani, nam je kmalu uspelo, da smo spet vzpostavili vezi. Kljub temu, da so nas iztrgali in pregnali iz domovine, naša vez ni bila popolnoma pretregana. Jaz sem si s tremi stalno dopisoval, to so bili dr. Tischler, Gustl Poljanec iz Škocijana in študent Hanzl Wrulich, ki mi je leta 1945 pisal zadnje pismo iz Slovaške — dva dni pred svojo smrtjo. Pisal mi je pismo polno navdušenja, da bomo vsi, ki se bomo vrnili v domovino, spet gradili in utrjevali.

Po letu 1945 smo se počasi vračali v svojo domovino izseljenci, vojni ujetniki in partizani. Marsikaj nas je po prihodu razočaralo. Nismo našli tistega, kar smo pričakovali, za kar so mnogi morali umreti in za kar smo tudi mi prenašali hudo trpljenje sedmih let nacističnega vladanja in tiranije. Čutil si, da so se marsikateri glavači, ki niso izginili, samo potuhnili in da se bodo v gotovem času spet vrnili in delali proti nam. Predvsem danes spet doživljamo posledice nasilstva teh ljudi nad našim človekom.

Takoj, ko sem se leta 1946 vrnil, so se začeli spet sestanki, pevci so pri nas v domačem kraju in tudi drugod spet obnavljali pevske zборе. Naš Šiman se je vrnil in prevzel zbor, ker so stari Tončev oče umrli. Tudi Folti Hartman se je vrnil iz Dachaua. Tudi ostali so se spet navdušili za naše delo in za našo stvar. Seveda se mnogi, ki smo pred vojno delali, v novih razmerah nismo takoj znašli. Tudi na naših vodilnih mestih so se pojavili drugi ljudje. Naš idealni Vinco Zwitter je bil v tisti dobi nekoliko porinjen v stran. Delal je potem na cerkvenem področju, ne pa več v naši prosvetni centrali.

Bodočnost bo pokazala in zgodovina razčistila, v koliko so se tedaj, kakor ob takih velikih preseljenjih, napravile napake, kaj bo našemu narodu v pogubo ali korist. Upamo, da je bilo več v korist našemu ljudstvu, da rešimo naš ogroženi življenjski in kulturni obstoj.

Radiše: včeraj — jutri

(Nadaljevanje s 3. strani)

slovenskega izobraževalnega društva na Radišah se je izvolilo sedem odbornikov in dva pregledovalca računov, kakor zahtevajo pravila. V prvi odborovi seji dne 16. avgusta so bili izvoljeni: za predsednika zanesljiv in razumen kmet, mož stare s'ovenske korenine, Jožef Sušnik, pd. Metavar v Spodnjih Rutah; za podpredsednika soglasno prečast. gosp. Vaclav Čech, župnik na Radišah; za tajnika dva zmožna mladeniča, vrla in neustrašljiva slovenska narodnjaka, Andr. Oblak, pd. Obvakov v Kozju in Šim. Ogriz, pd. Kopajnikov v Tucah; za blagajnika smo si izbrali zanesljivega in navdušenega mladeniča Alojzija Thaler-ja, pd. Tončevega; njegov namestnik je naš vrla slovenski gostilničar g. Jožef Pistotnik, pd. Mežnar na Radišah; za knjižničarja je izvoljen g. Blaže Rutnik, pd. Rožmanov, kateri se mnogo trudi v procvit našega društva; kot pregledovalca računov pa soglasno g. Fric Koban, pd. Petek v Kozju in g. V. Lakner, pd. Hrastnikov na Radišah. — Tako smo izvolili v odbor vrle, delavne in navdušene može in mladeniče, kateri bodo skrbeli z vsemi močmi, da se bo društvo lepo razcvetelo in v kratkem obilnega sadu rodilo v korist in blagor slovenske domovine in vseh Radišanov, kajti le z združenimi močmi bomo kaj dosegli.

Mir, 8. 9. 1904.

nek na Koroškem. Kot mlad šolar sem doživel leta po plebiscitu in zdi se mi, da so naše trenutne razmere in položaj slični. Tudi takrat je bilo ozračje na Koroškem tako zastrupljeno, da je segalo celo v ljudsko šolo, na nas, ki smo prihajali iz družin, ki so glasovale za svoj obstoj. Ni šlo samo za mejo med Jugoslavijo in Avstrijo, ampak predvsem za obstoj slovenske narodnosti in so ljudje, ki so videli nevarnost ponovnega ponemčevanja in raznarodovalnega pritiska v Avstriji, glasovali proti njej. In ker je plebiscit izpadel v prid Avstriji, je padla senca na tiste ljudi, ki niso glasovali za njo. Za to so imeli demokratično pravico, odločili so se med dvema državama. Vseh 20 let po plebiscitu, do leta 1941 pa so zaradi tega nas kulturne delavce in društvenike zmerjali in nas imenovali „jugoslovanske iredentiste“. Danes smo spet „titoisti“, smo proti Avstriji, proti Koroški, samo zaradi tega, ker Slovenci branimo svojo kulturo, svojo govorico in tako naš narodni obstoj. Da je ta borba koroškega Slovenca, ki je v manjšini, težka, je razumljivo. Slovenec še ne najde v večinskem narodu tistega spoznanja, da ima na tej koroški zemlji, v tej koroški domovini iste pravice, iste dolžnosti kot njegov sosed, nemški državljan. To bo še dolga pot, v kolikor bo naš človek, predvsem mladina, dosti močan, da bo znal to težko breme in te grehe, ki so jih storili nad s'ovenskim ljudstvom, prestat in nositi. Le vsi skupno, poudarjam: skupno, pa ne gledati na levo in desno, bomo zmogli nositi to breme in tako ohraniti svoj jezik, svojo kulturo tudi za bodočnost.“

Občudovanja vredna Jankova resna, preudarna beseda na različnih sejah: povsod se zrcali razgledanost, poznanje slovenske književnosti in odkritosti. Tolmajer je vzor družinskega očeta, vzor kmeta, ki se na trdi zemlji bori za kruh za svojo družino, hvaležni smo za njegove nasvete. Zato mu ob njegovem življenjskem prazniku iz vsega srca želimo zdravja, še mnogo srečnih in blagoslovljenih let!

V nedeljo navrh, t. j. 9. septembra, je bila napovedana slovesnost tridesetletnice izobraževalnega društva na Radišah. Slovesnost je bila po svojem sporedu nameravana v pretežno verskem smislu z igro „Izguljeni sin“ pred cerkvijo. Zadnji dan pred prireditvijo pa dospel od celovškega okrajnega glavarstva prepoved in v njej kot razlog navedena „nevarnost motnje javnega reda in miru“. Na željo pojasnila je uradnik celovškega okrajnega glavarstva navedel kot podrobnost, da je radiško izobraževalno društvo ali boljše nekateri njegovi člani osumljeni narodno socialističnega delovanja ali vsaj simpatij, ker so v času julijske revolte potovali v Jugoslavijo. Kot je očitek sodelovanja ali simpatij z hitlerjanci absurden, je osrednje vodstvo poizvedovalo in zamoglo dognati le, da sta v tednu pred revolto bila nekaj časa dva člana društva v Jugoslaviji, seve niti najmanj z namenom, da prideta v stik z narodnimi socialisti.

Prepovedi smo vzeli na znanje s pridržkom, da gremo — če treba — do najvišje instance v državi, ker nikakor nismo volje se predajati tako samovoljnemu postopanju raznih oblasti in še najmanj pa prenašati očitek protidržavnega stremljenja.

Koroški Slovenec, 19. 9. 1934.

Globalnica: sodelovanje le fraza?

Na prvi seji po volitvah v občinski odbore se je novoizvoljeni občinski odbor zahvalil dvema občinskima odbornikoma za svoje delovanje v pretekli mandatni dobi.

Že v prvi točki dnevnega reda, namreč pri sklepanju o zapisniku zadnje seje, je bilo ugotoviti nekaj prikritih formulacij. Vodja frakcije EL Globalnica, Alojz Gregorič, je zahteval popravitev le-tega pri sklepu o podpori za projekt ISTIT. V poročilu kontrolnega odbora je kritiziral odbornik EL, Rajmund Greiner, višino telefonskih stroškov. Občinski odbor je moral sprejeti tudi kritiko, da je v Posojilnici G'obasnica naložen le neznamen znesek občinskega denarja, namreč 1543.— šilingov, medtem ko je na nemški Hranilnici mesta Velikovec naloženih 233.530.— šilingov.

Dobro se vsi spominjamo županovih besed, ko je ob svoji izvolitvi govoril o potrebi po dobrem sodelovanju vseh frakcij tudi sedaj, ko ima le on večino v občini. Spričo tega dejstva in dogajanj v naslednjih točkah dnevnega reda, pa smo morali spoznati, da je župan k sodelovanju le pripravljen, kjer lahko iz tega razvidi tudi koristi zase.

Pri sklepanju o obračunu za leto 1978 pa je prišlo do neprijetnih dogodkov. Ker župan v teh zadevah po določilih splošnega občinskega reda sam ne sme sodelovati pri razpravi in sklepanju, je zahteval, da na njegovo mesto pride eden iz njegove frakcije. Ker tozadevna določila o zastopanju po splošnem občinskem redu povsem niso jasna, je župan šele po grožnji ljudske stranke, da bo zapustila sejo, opustil svojo zamisel.

Vse tri v občinskem odboru zastopane frakcije so že pred leti ugotovile, da stara ljudska šola ne ustreza več današnjim potrebam. Prav iz tega razloga je prišlo tudi do gradnje nove ljudske šole, katere otvoritev bo naslednjega meseca. Županova frakcija pa je predložila zamisel, staro šolo preure-

dit za otroški vrtec. Temu se seveda EL ni mogla brezpogojno priključiti. Alojz Gregorič je namreč na seji pojasnil, da poslopje nikakor ne odgovarja današnjim predpisom ter, da je EL pripravljena podpreti ta predlog samo, če se istočasno sklene tudi, da se prične z gradnjo novega otroškega vrtca v dveh letih. Do sprejetja takšnega sklepa pa ostali frakciji nista bili pripravljene. In to zaradi tega, ker je proračun občine Globalnica že za naprej obremenjen z do'govi iz zadnje mandatne dobe. Tako tudi v naslednjih letih ni pričakovati uresničitve takih projektov, je argumentiral župan, kar občanom pa v volilnem boju nikoli ni povedal. Z argumentacijo, da je treba na vseh področjih izdatkov štediti, je župan hotel prepričati občinske odbornike, naj se sejnina za le-te zviša neznatno. Odbornik EL, Gutovnik, je stavil predlog o sklepu sejnine v višini, ki jo predvideva paragraf 30 splošnega občinskega reda. Predlog je utemeljil s tem, da očitno tudi župan ni pripravljen sodelovati pri štednji, kajti že v naslednji točki dnevnega reda naj bi se sklepalo o povišanju kilometraže za župana. Ta stvarna argumentacija pa je bila očitno preveč. Brez da bi se o tem predlogu sklepalo, je namreč župan prekinil sejo.

Iz tega zadržanja je razvidno, da župan tudi v bodoče ne bo pripravljen upoštevati predlogov drugih frakcij. Prepričani pa smo, da takšno delovanje na vsak način ne upošteva dejanskega razmerja političnih sil v Globalnici in nikakor ne more biti v prid vseh občanov.

Majniški koncert Obirskega ženskega okteta

Dne 12. maja t. l. so Obirčani napolnili Kovačevo gostilno, da bi prisluhnili Obirskemu ženskemu oktetu domačega slovenskega prosvetnega društva. Vzdušje med poslušalci kakor med nastopajočimi je bilo dokaj praznično: svoj 110. nastop je oktet podaril domačinom in s tem izrazil posebno povezanost z ljudstvom, iz katerega prihajajo članice okteta in za katerega pojo.

Oktet pod vodstvom Valentina Polanška je koncert pričel z Zdravljico in se tako tudi primerno poklonil vsem materam, kajti Prešernova mati je pokopana na koroški slovenski zemlji.

Čas je zelo hitro potekal, ko je oktet povedel poslušalce v svojem tridelnem sporedu preko več domačih narodnih in umetnih pesmi tudi v češko, hrvaško, nemško, ja celo v pristnem ciganskem jeziku v cigansko kulturo.

Miha Travnik pa je kot napovedovalec razlagal vsebino pesmi in z literaturo iz svoje lastne skrinje hudomušnic skrbel za primerno razvedrilo med posameznimi pesmimi.

Ob koncu koncerta se je podpredsednik Slovenskega prosvetnega društva „Obir“ zahvalil vsem članicam okteta in njihovem pevovalju za ves napor, ki ga prenašajo iz golega idealizma za naše ljudstvo in njegove pravice („Skozi kruta vojna leta“), saj so poleg doma na Koroškem ponesle pevke slovensko pesem še tudi daleč po svetu: v Francijo, v Švico in v neštete kraje Slovenije. Najzgovornejši dokaz marljivosti Obirskega ženskega okteta pa je dejstvo, da bo jeseni izšla pri tovarni gramofonskih plošč „Helidon“ že 2. plošča.

V okvirju našega društva imamo tečaj slovenskega jezika. Otroci ga pridno obiskujejo in se vadijo v lepi materni besedi, katere ne pozna naša šola. Tudi iz Podkarnosa je prihajalo nekaj otrok h tečaju. To pa ni bilo povšeči nadučitelju lbovniku, začel je dotične otroke v šoli grajati in jim žugati s slabšim redom, češ „lernst lieber deutsch und nicht dieses windische Geplapper!“ Temu gospodu bi bilo treba povedati, da živimo v času, ko se državni voditelji trudijo, da rešijo manjšinsko vprašanje tudi v javnih šolah, ki so dolžne ohraniti otroku njegovo materno govorico.

Koroški Slovenec, 1. 4. 1936.

JOŽEF THALER:

AVE

1. O zemljica rodna, ti svetli si dan, lepši si biser kot drage oko, v Tvojem je srcu vkovan biser slovenski in sinje nebo.
2. O zemljica rodna, na hribu stojim, tiha vasica pod mano se zgrinja. Otrok v zasneženem polju ihtim: „Zemlja domača, moja svetinja!“
3. Blagoslov božji me spremlja in mir, vmes pa mi zvon zadoni iz daljave... Drava buči, peni se v svoj tir, a končno vse uspava večerni zvon: Ave!

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 3. junija: 10.00 Binkoštna sv. maša — 15.00 Running Wild — 16.30 Lev, Kristijan — 17.20 Čarobni svinčnik — 17.25 Kapitan — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristijan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.15 Ruepp — 21.45 Poročila in šport — 22.00 Lord Jim.

PONEDELJEK, 4. junija: 15.00 Charles Chaplin — 16.20 Lev, Kristijan — 17.10 Dvojno življenje od Jakie Dearing — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Tautschland pozdravlja — 19.10 Vsak v svojem jeziku — 19.25 Kristijan v času — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.50 Šport — 20.15 Kraj storjenega dejanja — 21.55 Nočna izbira — 22.55 Poročila in šport.

TOREK, 5. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Rimske izkopanine iz Aquileia — 10.00 Šolska TV: Neznano soselstvo — 10.30 Running Wild — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Svet živali — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15 Kaj sem? — 21.20 Dežela brez moških — 21.35 Značnica „dopust“ — 22.20 Poročila in šport.

SREDA, 6. junija: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Italijanščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Charles Chaplin — 17.00 Japonski zmaj — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Očetje klamauka — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Queen Of The Stardust Ballroom — 21.25 Poročila in šport.

ČETRTEK, 7. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Izobrazba v obratu — 10.00 Šolska TV: Mi obiščemo razstavo — 10.30 Irma v zlatem zahodu — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Prosim, k mizi — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.00 Zvesti služabnik svojega gospodarja — 21.35 Poročila in šport.

PETEK, 8. junija: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV: Porcelan — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Queen Of The Stardust Ballroom — 17.30 Am, dam, des — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Muppets-šov — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo in športom — 20.15 Derrick — 21.25 Tiralnica — 22.10 Šport — 22.25 Skyjacked — 0.05 Poročila.

SOBOTA, 9. junija: 15.30 Švedski slavec — 17.00 Risati, slikati, oblikovati — 17.30 Pinocchio — 17.55 Za

lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Heinz Conrads — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki 1 s kulturo — 19.55 Šport — 20.15 Državni cirkus iz Koreje — 21.25 Ljubite Kishona? — 21.50 Šport — 22.10 Vprašanja kristjana — 22.20 Silver Lode — 23.40 Poročila.

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 3. JUNIJA: 07.05—07.35 „Praznik svetovne Cerkve“.

PONEDELJEK, 4. JUNIJA: 07.05—07.35 Naj pesmica naša darilo vam bo.

TOREK, 5. JUNIJA: 09.30—10.00 Domača zabavna glasba — 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Sport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SOBOTA, 9. junija: 16.00 Prost vstop — 17.00 Club-Regional — 18.00 Pipi gre čez desko — 19.30 The Munsters — 19.55 Galerija — 20.15 Kolekcija — 21.20 Rudolf Carl, 80 — 22.05 Čas v sliki 2 — special — 22.25 Bourbon Street.

SREDA, 6. JUNIJA: 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Minute z... — Iz koroške literarne delavnice (Florjan Lipuš bere svojo prozo).

ČETRTEK, 7. JUNIJA: 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Mladinska oddaja.

PETEK, 8. JUNIJA: 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Kar po domače (F. Buchwald: „Kako se je Unjigov Peter ženil“).

SOBOTA, 9. JUNIJA: 09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Obzornik — 18.40 Pisani svet — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Aktualna oddaja — 20.45 A. Haley: Korenine, nad. — 21.30 Karneval, baletna oddaja — 22.00 TV dnevnik.

SREDA, 6. junija: 17.35 Poročila — 17.40 Z besedo in sliko: Moje akcije — 17.50 Od slike do slike, serija — 18.20 Ne prezrite — 18.35 Obzornik — 18.45 Glasba starega Jadrana — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Film tedna: Poročila — 21.55 Kultura — 22.10 TV dnevnik.

ČETRTEK, 7. junija: 16.55 Poročila — 17.00 Guccio in Cezar, otroška serija — 17.10 Apokalipsa živali, dokumentarna oddaja — 18.00 Na sedmi stezi, športna oddaja — 18.35 Obzornik — 18.45 Čarobno sedlo, otroška oddaja — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 35 let partizanskega pevskega zbora, prenos — 21.10 Tretja razsežnost — 22.10 TV dnevnik.

PETEK, 8. junija: 17.15 Poročila — 17.20 Deček Skok, otroška serija — 17.35 Otroci kamnov, mladinska nad. — 18.05 Rock-koncert: Brothers Johnson — 18.35 Obzornik — 18.45 Človekovo telo, izobraževalna serija — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Zabavno-glasbena oddaja — 20.55 Frank Ross na prostosti, serija — 21.50 TV dnevnik — 22.05 625 — 22.25 Jazz na ekranu: Andrej Arno.

SOBOTA, 9. junija: 8.00 Poročila — 8.05 Ljudje in zemlja — 9.05 Guccio in Cezar, otroška serija — 9.15 Vrtec na obisku: Nenavadna trgovina — 9.35 Z besedo in sliko — 9.45 Čarobno sedlo — 10.15 Pisani svet — 10.50 Družbena samozaščita — 11.10 Dokumentarna oddaja — 15.45 Poročila — 15.50 Trilogija o davnih časih — 16.55 Nogomet: Budućnost — Sloboda, prenos — 18.45 Naš kraj — 18.55 Muppet-show — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Offenbachove norčije — 21.00 Pekel na Pacifiku, film — 22.40 TV dnevnik.

TV Ljubljana 2. spored

NEDELJA, 3. junija: 8.55 Poročila — 9.00 Oddaje za JLA — 15.00 Nedeljsko popoldne — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Dokumentarna oddaja — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Celovečerni film.

PONEDELJEK, 4. junija: 17.40 TV dnevnik v madžarščini — 18.00 TV dnevnik — 18.15 Zgodbe o palčku — 18.30 Miti in legende — 18.45 Mladi za mlade — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Vida, TV drama — 21.05 Kulturne diagonale — 21.45 Mozaik kratkega filma — 22.00 TV dnevnik.

TOREK, 5. junija: 15.50 Poročila — 15.55 Atletska tekmovanja za Zorkov memorial, prenos — 17.55 Risanka — 18.00 Folklor: Gora — ČSSR — 18.30

TV Avstrija 2. spored

NEDELJA, 3. junija: 16.50 The Story of Jacob and Joseph — 18.30 Rožni kavalir — 19.58 Čas v sliki 2 — 21.10 Rožni kavalir — 22.45 Čas v sliki 2 — special.

PONEDELJEK, 4. junija: 17.30 Anton Bruckner — 8. simfonija — 19.00 Na poti po Avstriji — 19.10 „Student biti v Bregenzu“ — 20.00 Galerija — 20.15 Nathan modri — 22.10 Čas v sliki 2 — special — 22.30 Ameriška noč.

TOREK, 5. junija: 16.10 The Kid From Brooklyn — 18.00 Italijanščina — 18.30 Znanost v aktualnosti — 19.30 Jazz-gimnastika — 20.00 Moulin Rouge — 21.55 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.30 Club 2.

SREDA, 6. junija: 18.00 Francoščina — 18.30 Otroci rišejo — 19.00 Izobrazba v obratu — 19.30 Zgodba za zgodbo — 20.00 Avstrijski Krakau — 21.35 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.10 Trailer.

ČETRTEK, 7. junija: 18.00 Ruščina — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Jazz-gimnastika — 20.00 Ein echter Wiener geht nicht unter — 20.50 Showfenster — 21.35 Čas v sliki 2 s kulturo — 22.10 Club 2.

PETEK, 8. junija: 18.00 Orientacija — 18.30 Reportaža o reporterju — 19.30 Trailer — 20.15 Kiti od Enewetak — 21.00 Nova — 21.25 Kronika Adama — 22.25 Čas v sliki 2 s kulturo — 23.00 The John Denver-Show.

TV Ljubljana 1. SPORED

NEDELJA, 3. junija: 8.55 Poročila — 9.00 Za nedeljsko dobro jutro: Pevski tabor — 9.30 Mankowitz: Dickens iz Londona — 10.25 Sezamova ulica, serijska oddaja — 11.25 Mozaik — 11.30 Ljudje in zemlja — 12.30 Poročila — Katastrofe, dokumentarni film — Eriki in krizanteme, oddaja o gojenju rož — Veseli tobogan — Atletska tekmovanja za Hanžekovičev memori — Poročila — Glasbena oddaja — Športna poročila — Zadnji jezni mož, film — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 D. Sušič: Tale, nad. — 20.55 Beruč na zlatem stolu — 21.25 TV dnevnik — 21.40 34. športno prvenstvo ljubljanskega armadnega območja, reportaža — 21.50 Zabavno-glasbena oddaja — 22.05 Športni pregled.

PONEDELJEK, 4. junija: 16.15 Kmetijska oddaja — 17.10 Poročila — 17.15 Vrtec na obisku: Nenavadna trgovina — 17.35 Katastrofe, dokumentarni film — 18.05 Pravice in dolžnosti, izobraževalna oddaja — 18.20 Promet — 18.35 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Vida, TV drama — 21.05 Kulturne diagonale — 21.45 Mozaik kratkega filma — 22.00 TV dnevnik.

TOREK, 5. junija: 15.50 Poročila — 15.55 Atletska tekmovanja za Zorkov memorial, prenos — 17.55 Risanka — 18.00 Folklor: Gora — ČSSR — 18.30

no vojno. Resno pa so nadaljevali šele po dvajsetem letu. Začeli so pri Vovku. Potem so hodili šolarji nekaj let niže v dolino v Pustotkovo bajto. V Dollfušovem času pa so postavili prvo šolsko splotje. Leseno. In s kapelico. Tako, da so bile tam tedenske šolarske maše, h katerim so prihajali redno tudi odrasli. Tri soseske grape je zaobsegal sosednji šolski okoliš. Nekateri otroci so imeli tudi po dve uri daleč. Pozimi pa ob visokem snegu itak niso mogli prihajati.

Zdravkovi doživljaji v zvezi s šolo so predstavljal v njegovi otroški zavesti glavno polnino. Torej se je vse njegovo mišljenje in stremenje sukalo okoli tega duševnega osišča: Pri pouku si je bistril otroški razum, kako je „v življenju vse upeljano.“ Predobro se je še zavedal davnega prvega šolskega dneva, na katerega se je bil poprej dolgo veselil.

Mimo njegovega doma so hodili zgornjeprisojni šolarji: bratranca Mihek in Andrej, bratranka Katra in nasmejana Anca, ki je živela pri teti.

— Saj mora biti čudovito v šoli, ko tako zgodaj hitijo dol v dolino! Pa s takim veseljem! Vsak s svojo malico! Četudi največkrat zgolj s skorjo trdega domačega kruha! Ali s kepo domačega sira! Je gledal fant mimoidoče učence.

— In popoldne, ko se vračajo, vedno nekaj novega pripovedujejo! Zadnjič je Miha prinesel vest, da je na svetu več vode kot suhe zemlje! Pa gad menda ne piči, le ugrizne! Tudi težke reči računajo.

Sami izračunajo, koliko denarja dobi kmet za toliko in toliko kubičnih metrov lesa!

Andrej pa se je razpredal o čudnih živalih nekje na svetu, ker je opazil, da ga fant kot zijalo poslušal. Zoranova Anca pa je pripovedovala prosto po svoje razne pravljice in zgodbe, ki jih je nalašč spletala z novo vsebino. Kako bi jo fant še poslušal! Nagovarjal jo je, naj še ostane in ne hodi že z drugimi domov tja skozi gozdove v sosedni kraj.

Zdravko je z vstopom v šolo začel prodirati v nov svet, v katerem ni bilo tistega, vedno v ušesa nagačenega navodila: Mi smo bajtarji. Ne moremo. Ne smemo... V šoli je pred učiteljem štel nekaj novega v Zdravkovem svetu: Kar znaš, to veljaš! Spričo tega ničesar več ni veljala lepa Poldetova obleka, niso bili pomembni močni gojzarji kmečkega sina, niso bile v ospredju lepo počesana dekleta, ne drugače klepetavi bahači, če se je dotičnega otroka obrazek kuhal v rdečici, ni bilo odgovora na učiteljevo vprašanje... Če lepotiček ni in ni mogel povežati črke v tako zaželjene smiselne povezave zlogov in besed, če je lepotičica šilila uheljkce, da bi ji kdo pomagal... iz tega stališča je začel fant gledati drugače v svet: da on ni manj vreden kot drugi, da ga nima nihče pravice obsipavati z vzdevki in zapostavljanji, da on vedno dviga roko, da on kaže svoje znanje...

Zato je bilo tako zoprno, si priznati: Nimam denarja! Nimam svojih čevljev, nimam dobre obleke, nimam, nimam, nimam...

Tako predirljivo mučno doživetje je bilo kar v prvem razredu s sliko, ki jo je napravil učitelj s fotoaparatom na samosprožilec. Otroci imovitejših hiš so prinesli svoje groše, ki jih je bilo treba plačati za fotografijo. Fant pa je ždel v prvi klopi s svojo razbolelo dušo. Učitelj je razdelil slike. Veliko otroško pričakovanje se je izpolnjevalo. Vsak se je občudoval na sliki. Redki so se kdaj že prej fotografirali. Kaj takega niti za odrasle ni bila vsakdanja reč. Ko so sedaj otroci tako držali slike v rokah in se občudovali, je sedel fant praznih rok. Pa še te so bile odveč.

Pa ga pokliče učitelj k sebi. V miznici je imel še dve sliki. Vzel je eno. Zdravka je gredo v senec in ščemelo v očeh. Ni vedel, kam bi vtaknil ročice. V žep seveda ne, to je vedel.

— Poišči samega sebe! ponudi učiteljeva roka sliko. Takoj je odkril samega sebe v prvi vrsti. Sedel je med Spodnjakovim Jozijem in podpeškim Johijem. Obezan prst je držal k ustom, ker ga je bolel.

— Lahko obrdržiš sliko. Učiteljev glas je bil zelo nizek, prijeten in mehak. Prav takšen, ko takrat, kadar se je fant na stavljen vprašanje prav dobro odrezal.

— Mama nima denarja! je težko stisnil iz bajtarske duše.

— Je že v redu. Fotografijo dobiš zato, ker se tako pridno učiš!

(Dalje prihodnjič)

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglašnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradisce 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 200.— din za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce štev. 2. 9065 Zrelec. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Veliki Podjunčan W. Berg SAK na 1. mestu

„Pri nastajanju sleherne slike stojim pred življenjskim vprašanjem,“ pravi prof. Werner Berg in dostavi, „vse moje misli krožijo okoli nje.“ Tako in morda še bolj

◀ Debeli sosed v bolnici

tudi zajamejo slike 75-letnega umetnika marsikaterega obiskovalca stalne galerije na pliberškem glavnem trgu ter letošnje posebne razstave v farni dvorani v Pliberku ter ga dovedejo do posebnega opazovanja podjunskega človeka in podjunske narave — do gledanja skozi očala Wernerja Berga. Spet in spet se zalotiš, da si pretvoril kako drevo, kako kmečko hišo ali kakšno Podjunčanko pred svojim notranjim očesom v čarobno sliko sočnih barv in temnih kontur, ki se je nisi mogel dovolj navzeti pri številnih obiskih razstav

◀ Na očeh bolni

profesorja Wernerja Berga. Omamljen si pri šmarnicah v Rinkolah, na jesenskem pokopališču v Šmihelu, pri kulturni prireditvi pri Šoštarju v Globasnici kot tudi pri udarniškem delu na gradbišču Kulturnega doma v Šentprimožu. Povsod vidiš tiste „strme obraze“, pobožne žene, naravno zraslo podjunsko pokrajino popačeno po surovi moderni zgradbi, ki obuja vtis, kot bi padla iz barvnega kataloga kake veleblagovnice. Povsod vidiš neobrite podjunske delavce-kmete, ki se lotevajo po svojem glavnapoklicnem delu v tovarni še oprakov na domači zemlji, vidiš po sončnem zatonu rože v tistih čudovitih Bergovih barvah s temnim ozadjem.

„Nočem ustvarjati nekaj muzealnega, hočem slediti toku časa.“ „Lepa podjunska pokrajina je danes že skoraj zazidana. Strašno je, kako se človek hitro navadiš na to.“

„Tukaj v Podjuni težijo ljudje k arhaičnosti, ki pa nima opravka s starinskostjo. Hudo bi bilo, če bi ljudje v Podjuni to svojo težnjo zgubili.“

„Podoba v naravi me zajame — potem pride spet iz mene na sliko. Gledano gre v skico, ideja potem v sliko.“

Razen rož (ki jih slika v naravi), slika prof. Werner Berg po številnih skicah, ki jih je poprej naredil na mestu dogajanja. „Čas, ki preteče pred sliko, je veliko važnejši od časa, v katerem slika sama nastaja,“ pravi umetnik, o katerem je zapisal neki znani umetnostni kritik, da „izumlja pred naravo impresivno“ („W. Berg erfindet vor der Natur impressiv“).

20. maja so v Pliberku odprli v stalni galeriji Wernerja Berga letošnja razstava pod naslovom „bolni in rože“ ter v farovžu posebno razstavo ob umetnikovi petinsemdesetletnici.

Leta 1955 je moral preživeti Werner Berg dolgo časa v bolnici, kjer so nastale skice bolnikov-sotrpinov, skice, ki jih je po več kot dvajsetih letih naslikal in so razstavljene z raznimi novimi slikami rož v stalni galeriji. „Rož še dolgo po smrti svoje žene nisem mogel slikati.“

Prof. Werner Berg včasih dan za dnevno samo skicira, potem pa spet nekaj dni ali tednov samo slika. Lesorezi nastanejo šele po slikah in ne narobe, kot je to običajno pri drugih umetnikih.

V farnem domu razstavljajo 98 najnovejših skic, slik in lesorezov iz zadnjih treh let ter eno sliko iz leta 1934, ki predstavlja umetnikovo ženo s sinom Veitom v rosi mladosti. Razstava v farni dvorani, ki je po besedah W. Berga „izredno lep prostor“, ter razstava v stalni galeriji sta dostopni dnevno od 10. do 12. ure ter od 16. do 18. ure

Želeti bi bilo, da bi čimveč naših društvnikov, učiteljev in profesorjev iz Roža, Zilje in Podjune prišlo za edinstveno priložnost skupinskega ogleda obeh razstav velikega svetovnoznanelega Podjunčana. Duša organizacije obeh razstav, mestni svetnik in ravnatelj Valentin Vauti rad in zelo dobro vodi po obeh razstavah. Obiščite vsi Pliberk v znamenju Wernerja Berga! „Geografska oddaljenost ali bližina nista nujno tudi pogoj za dobre ali slabe osebne odnose.“

PS.: Zveza slovenskih izobražencev vabi na ogled obeh razstav, ki bo 10. junija s pričetkom ob 11. uri. Vodil bo prof. Werner Berg sam!

Mešani zbor Pliberk: pet let angažiranega petja

Zbor je bil ustanovljen v igredi leta 1974 in šteje okrog 40 članov. Pevci prihajajo iz pliberške okolice od Doba do Šmihela, od Drave do Pece in pripadajo raznim poklicem. Med njimi je veliko mladih ljudi.

Zbor vodi že od začetka učitelj glasbe Oto Wutte iz Minč v Podjuni. Predsednik pevskega društva je Herman Germ, ravnatelj glavne šole v Pliberku.

Vsako leto prireja zbor koncert v Pliberku, se udeležuje pevskih

srečanj v ožji domovini in sodeluje tudi pri pevskih prireditvah v sosednjih predelih Slovenije. Zbor goji tudi prijetno družabnost, ko organizira zabavne prireditve kakor plese in športna tekmovanja za stare in mlade.

Največje uspehe je zbor žel pri nastopih na pevskih festivalih v Celovcu, Mariboru, Trstu in Števerjanu. Ponesel pa je tudi že lepo domačo pesem od Suhe ob Dravi preko Vrbe ob jezeru do Šmohorja v Ziljski dolini.

Kaj delajo izobraženci?

V diskusiji na občnem zboru Zveze slovenskih izobražencev (ZSI) zadnje sredo v avli slovenici v Celovcu so kritiki ugotovili, da med slovenskimi intelektualci na Koroškem ni zaznati dosti izraza temeljitejšega razmišljanja o družbenih in drugih vprašanjih. Izobraženci da se zadovoljujejo z defenzivno strategijo, ki manjšini ne more pomagati naprej in dajejo premalo od sebe. Po občnem zboru je dipl. trg. prof. Franc Brežjak v svojem referatu obravnaval „Davek na dohodek“ in v tej zvezi obrazložil najvažnejša vprašanja. Tudi občnega zbora ZSI se izobraženci niso udeležili v številu, ki bi človeka razveselilo, kar je morda dokaz več za zgorajšnje ugotovitve.

O delovanju ZSI v obdobju 1977/79 je poročal njen predsednik dr. Pavel Apovnik. ZSI je v zadnjih letih predvsem organizirala ekskurzije (najpomembnejša je bila lani na Poljsko — pod vodstvom mag. Štefana Pinterja) in obiske umetnostnih razstav, npr. Bergove galerije v Pliberku in bienale v Ljubljani, za učitelje je priredila dva seminarja v Sloveniji, ob Koroških kulturnih dneh pa predsta-

vila Prunčevo jezikovno študijo o interferencah. Tečaj ZSI „slovenščina za Slovence“ v nekaterih krajih Podjune še ni prav uspel.

O finančnem stanju organizacije je informirala tajnica učiteljica Marica Tischler. Finančna sredstva so pač zelo skromna.

Za naprej namerava odbor — volitev novega odbora tokrat ni bilo — nadaljevati z dosedanjimi dejavnostmi. Te bo po možnosti dopolnil z ekskurzijami za poklicne skupine, s karitativnim delovanjem, z delom v sekcijah in z vrsto delovnih ter družabnih sestankov. Pri tem delu bo ZSI skušala sodelovati, kakor je to prakticirala tudi že doslej, z drugimi slovenskimi organizacijami. Tako, je bilo rečeno, bo morda le možno zainteresirati večji krog izobražencev za razpravljanje ne zgolj narodnostnih vprašanj. Sicer pa se bo ZSI naprej zavzemala za močnejšo uveljavitev slovenščine in družbenem življenju. V tem smislu je treba razumeti tudi njen apel ne samo na intelektualne kroge, naj Slovenci svoj jezik čim pogosteje in doslednje uporabijo pred uradi in javnimi ustanovami.

Sv. birma v Sentrupertu pri Velikovcu

Preteklo nedeljo smo se odpejli k sveti birmi v Sentrupert. Zbrali smo to dvojezično župnijo v upanju, da bo vsaj maša, če že ne birma, dvojezična.

Med udeleženci je bilo tudi precejšnje število Slovencev iz Podjune in drugih krajev, tako da bi bila dvojezična maša bolj kot upravičena. Žal je bilo samo nekaj kratkih slovenskih besed in celo pri vsem pevskem delu bogoslužja je zazvenela ena sama slovenska pesem.

Ceprav so imeli birmanci dvojezične birmske knjižice, jim v cerkvi niso dali priložnosti, da bi iz njih prebrali slovensko besedilo. Zakaj sploh dvojezične knjižice?

V dvojezični župniji, kar Sentrupert nedvomno je, bi si pričakovali več upoštevanja sinodalnih smernic glede dvojezičnosti, predvsem tudi ob takih cerkvenih slovesnostih.

J. B.

Darovi za Črno goro:

Blaž Šturm, Lipa 100.—, Oskar Kutin, Knittelfeld 200.—, Maria Buchwald, Nonča vas 200.—, Matilda Hutter, Globasnica 1000.—, Erich Čimžar, Čahorče 250.—, Združenje staršev na Državni realni gimnaziji za Slovence v Celovcu 5000.—, Heinrich Haderlap, Lobnik 50.—, ekonomski svetnik Mirko Kumer, Blato 200.—, Amalija Blajs, Lobnik 200.—, Marko Trampusch, Dob 1000.—, slavistični študenti, Dunaj 500.—, Valentin Oraže, Lepena 100.—, dentist Marjan Radovan, Dunaj 100.—, družina Buch, Klopče 1000.—, Ana Boštjančič, Branča vas 100.—, Ciril Demšar, Dvor nad Vrbo 200.—, Ljudmila Smrtnik, Korte 500.—, Viktor Antonič, Reka 200.—, Florijan Lapusch, Pšinja vas 200.—, Marija Ana Krautzer, Rožek 100.—, Ana Hauptmann, Podkarnja vas 1000.—, Martin Ules, Pliberk 200.—, Margareta Podlogar, Leutschach 50.—, Matilda Preschern, Zgornje Dobje 300.—, Franc Keischnig, Breznica 150.—, Andrej Hribar, Korte 50.—, Roza in Janko Wolte, Borovnica 200.—, Maksimilijan Trunk, Žužalče 200.—, Andrej Ogris, Drabunaže 500.—, uslužbenci Družbe sv. Mohorja, Celovec 2700.—, Tomaž Ogris, Stranje 200.—, bogoslovci v Salzburgu 4620.—, Franc Feinig, Dunaj 200.—, Marija Perč, Rinkole 100.—, Janko Grafenauer, Trdanice 100.—, nastavljenici in delavci tovarne Topšport, Pliberk 6000.—, otroci iz Železne Kaple 2500.—

SAK I — KAMEN I 0:2 (0:1)

Po letih je prisostvovala SAK-ovi tekmi spet velika množica ljudi. S funkcionarji in igralci so navijači do zadnjega trepetali in upali. SAK je igral svojo navadno igro, si izboril konkretne možnosti, a kakor bi bilo zacoprano, gol se ni posrečil. Pomanjkanje odločilne samozavesti pri udarcu na gol in močna živčna napetost igrata tako močno vlogo, da grejo žoge mimo gola ali pa so ubranljive. Poudariti pa je treba, da je bil vratar moštva iz Kamna odličen. Nerazumljivo je tudi, da igralci SAK ne streljajo že izven šestnajstmetrovke na gol, ko imajo vsi za povrstjo zelo nevarne udarce in to na treningih tudi dokazujejo.

Katoliško prosvetno društvo Šmihel vabi na

KONCERT

v ponedeljek, 4. 6. 1979, v farni dvorani v Šmihelu, ob 20. uri. Nastopa ženski oktet z Obirskega.

● REBRCA: USPEŠNI RIBIČI

Od 23. do 26. maja so bile po celem svetu znane ribiške tekme na Belem jezeru (Weißensee). Udeležilo se jih je 365 tekmovalcev iz 16 držav. Med njimi je bilo tudi 24 ribičev iz Rebrca. Tudi letos so bili dobro pripravljeni, predsednik Lado Hajnžič je pokazal novim tekmovalcem jezero ter dal tudi nasvete, kako naj se posamezni podajo na lov. Uspeh je bil poln za Rebrčane: ujeli so 12 ščuk, 2 krapa, 1 amurja, 1 ostriza, 1 klana, 24 linjov in 1 postrv. Tehtnica je odločila: v kategoriji amurjev, ostrizov, postrvi in klenov so rebrški ribiči imeli največje ribe ter tudi dobili lepe pokale zanje. Zahvala velja tudi NSKS za pokal.